

22. Brock, V. G. (2008). Grounded theory of the roots and emergence of coaching (Doctoral dissertation, International University of Professional Studies). URL: <http://libraryofprofessionalcoaching.com/wp-app/wp-content/uploads/2011/10/dissertation.pdf>
23. Dmitrenko N., Voloshyna O., Beldii A., Hrebenova V., Zelinskyi V., Pinaieva O. (2023). Formation of adolescents' social competence in educational institution environment. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume II, 2023. Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, 158-167.
24. Dmitrenko, N., Voloshyna, O., Budas, Iu., Klybanivska, T. (2021). Formation of Ethical Culture of Intending Educators in the Educational Process of Higher Education Institution. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. May 28th - 29th, 2021. Rezekne, Rezekne Academy of Technologies, Vol.I, 95-104.
25. Goldsmith, M., Lyons L., Freas A. (2000) Coaching for leadership: how the world's greatest coaches help leaders learn. New York: Jossey-Bass. 216 p.
26. Kee, K. M., Anderson, K. A., Dearnig, V. S., Harris, E. & Shuster, F. A. (2010). Results coaching: The new essentials for school leaders. Thousand Oaks, CA: Corwin.
27. Knight, J. & van Nieuwerburgh, C. (2012). Instructional coaching: A focus on practice. Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice, 5(2), 100-112.
28. Pechac, S., & Slantcheva-Durst, S. (2021). Coaching Toward Completion: Academic Coaching Factors Influencing Community College Student Success. Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice, 23(3), 722-746.
29. Robinson, C. E. (2015). Academic/success coaching: A description of an emerging field in higher education (Doctoral dissertation, University of South Carolina, Columbia). URL: <http://scholarcommons.sc.edu/etd/3148>
30. Toll, Cathy A. (2018). Educational Coaching: A Partnership for Problem Solving. ASCD.
31. Van Nieuwerburgh, C., and Barr, M. (2016). "Coaching in Education", in Tatiana Bachkirova, Gordon Spence and David Drake (Eds.) The SAGE Handbook of Coaching. Sage. URL: <https://au.sagepub.com/en-gb/oc/the-sage-handbook-of-coaching/book245418>
32. Whitmore, J. (2017). Coaching for Performance: The principles and practice of high-performance leadership. Nicholas Brealey. URL: https://coachingataroknelkul.hu/wp-content/uploads/2019/03/A-k%e3%b6ny_Coachingfor-Performance.pdf

УДК 378.147.011.32:614.8 (045.5)

<https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-76-13-18>

АНАТОЛІЙ ІВАНЧУК

<https://orcid.org/0000-0002-6996-1403>

anatolii.ivanchuk@vspu.edu.ua

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ІРИНА КРАСИЛЬНИКОВА

<https://orcid.org/0000-0002-3057-4000>

ivs1327@gmail.com

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ОКСАНА МАРУЦАК

<https://orcid.org/0000-0003-0754-6367>

ksanamar77@gmail.com

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ НЕБЕЗПЕК В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

У статті представлено результати експериментальної перевірки впливу тематичної інтеграції навчального матеріалу на формування пізнавального інтересу майбутніх учителів до стану психічного напруження та до феноменів зловживання людьми психоактивними речовинами в умовах надзвичайних ситуацій. В якості базових понять окремої інтегрованої теми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» було зосереджено увагу на нервово-психічному стані людей в умовах надзвичайних ситуацій, фармакологічних властивостях психоактивних речовин, кількісних чинниках ризику формування залежності від психоактивних речовин. Реалізація тематичної інтеграції змісту навчального матеріалу активізує пізнавальні інтереси майбутніх учителів.

Ключові слова: надзвичайні ситуації; напружений психічний стан; фармакологічні властивості; пізнавальний інтерес; тематична інтеграція.

ANATOLIIVANCHUK

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of Fine and Decorative Art,
Technology and Life Safety Department
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical
University
Ostrozko Str. 32, Vinnytsia

IRYNA KRASYLNYKOVA

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of Fine and Decorative Art,
Technology and Life Safety Department
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical
University
Ostrozko Str. 32, Vinnytsia

OKSANA MARUSHCHAK

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of Fine and Decorative Art, Technology and Life Safety
Department
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Ostrozko Str. 32, Vinnytsia

**INTEGRATION AS A MEANS OF FORMING STUDENTS' INTEREST TO THE STUDY OF
DANGERS IN EMERGENCY SITUATIONS**

The article presents the results of an experimental test of the impact of the thematic integration of educational material on the formation of future teachers' cognitive interest in the phenomena of human abuse of psychoactive substances in emergency situations. Neuropsychological condition of people in emergency situations, pharmacological properties of psychoactive substances, quantitative risk factors of the formation of addiction to psychoactive substances were selected as integrating concepts of a separate integrated topic of the educational discipline "Life safety and basics of occupational health and safety". The structure of students' cognitive interests was evaluated based on qualitative characteristics of cognitive activity, nature of interest, degree of independence, use of free time, method of overcoming cognitive difficulties. The obtained results were divided into three levels, each of which was assigned the appropriate signs (-), (+) or (0). An interval scale consisting of four intervals was used to quantify the change in students' interests. At the end of the pedagogical experiment, in the experimental group, unlike the control group, a statistically significant increase in the level of students' cognitive interest in the educational material of the integrated topic was observed. The generalization of the obtained results gave grounds for the general conclusion that the introduction of thematic integration into the educational environment of the pedagogical university for the content of the educational discipline "Life safety and the basics of occupational hygiene" activates the cognitive interests of future teachers, and the formation of life skills for the rational regulation of human behavior in emergency conditions situations contributes to awareness of the phenomena of harmful habits. The implementation of thematic integration allows you to purposefully shorten the educational material, concentrating it around integrating concepts. In our case, the choice of the integrating concept "nervous and mental state of a person" highlighted the urgency of the need for the formation of a culture of behavior of future teachers in emergency situations, reduced the information content of the educational material about bad habits, and also allowed us to objectively consider the process of forming life skills.

Key words: emergency situations; tense mental state; pharmacological properties; cognitive interest; thematic integration.

Використання ризик-орієнтованого підходу під час вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» є чинником структурування змісту навчального матеріалу. Однак багатопредметність змісту навчального матеріалу перетворює його для студентів у складне мереживо. Нерідко, щоб зрозуміти «канву» цього мережива, у студентів не вистачає опорних знань. Як наслідок, майбутні вчителі сприймають навчальну дисципліну «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» переважно, як нецікаву та другорядну. Ситуація ускладнюється ще й тим, що в багатопредметному навчальному матеріалі складно об'єктивно оцінювати рівні навчальних досягнень студентів [5]. Ризик-орієнтований підхід до оцінювання надзвичайних ситуацій спрямовує увагу на два види ризиків: ризик виникнення надзвичайних ситуацій; ризик негативного впливу надзвичайних ситуацій [9; 16]. Їх використовують фахівці аварійно-рятувальних служб сил цивільного захисту та формувань цивільного захисту. Тому традиційний опис у навчальних посібниках з «Безпеки життєдіяльності та основ охорони праці» методології визначення цих ризиків нерелевантний професійній діяльності майбутніх вчителів.

Розгляд шкідливих звичок, як виду соціально-психологічної небезпеки з позиції кліше пропаганди, заснованої на концепції залякування студентів наслідками вживання алкоголю та тютюнопаління, є неприйнятним. У фокусі зазначених тем розташована психіка людини. Зокрема, в умовах надзвичайних ситуацій вона є мішенню для дії небезпеки, що створює психічний напружений стан у людини. При несформованій культурі безпеки життєдіяльності люди зменшують інтенсивність психічного напруження традиційним вживанням алкогольних напоїв і тютюнопалінням. Використання тематичної інтеграції для структурування навчального матеріалу при сумісному вивченні двох тем майбутніми вчителями дозволить відсіяти нерелевантні поняття та неефективну пропаганду. Нас цікавить вплив змісту інтегрованої теми навчальної дисципліни

«Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» на пізнавальний інтерес студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського до аспектів формування шкідливих звичок та психологічного стану людини в умовах надзвичайних ситуацій.

Мета статті полягає в презентації результатів експериментальної перевірки впливу змісту інтегрованої теми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» на формування пізнавального інтересу до неї майбутніх учителів в освітньому середовищі педагогічного університету.

На розкриття сутності феноменів тривоги й страху людини в умовах надзвичайних ситуацій спрямовували свої дослідження С. Заболоцька, О. Пуляк, В. Шмирко, О. Коробко, О. Шароватова та ін. Проблеми формування культури безпечної професійної поведінки майбутніх учителів розв'язували О. Акімова, А. Коломієць, Д. Коломієць, Є. Івашкевич та ін. Обґрунтування критеріїв відбору змісту навчального матеріалу з безпеки життєдіяльності зустрічається в публікаціях Л. Гвоздів, А. Іванчука, Т. Петухової, В. Покалюка та ін.

Дієвим засобом зміни відношення студентів до навчальної дисципліни, на думку Р. Гуревича, є трансформація її змісту на основі широкої інтеграції [5]. Зменшення ступеня ажурності багатопредметних описів видів небезпек можливе при спрямуванні навчального процесу на формування основ культури безпечної поведінки населення в умовах прояву небезпек та в умовах надзвичайних ситуацій [7]. Сформована в студентів культура безпечної професійної поведінки в умовах надзвичайних ситуацій забезпечує реалізацію наступного алгоритму зменшення ризиків: знати → передбачати → розпізнавати → уникати → діяти [7].

Відомо, що навчальний матеріал повинен інтегруватися навколо конкретних об'єктів, явищ, проблем [4; 5]. Для внутрішньопредметної інтеграції були обрані теми «Шкідливі звички людини» і «Надзвичайні ситуації». Характерно, що надзвичайні ситуації породжують у людей стан тривоги, стресу, а шкідливі звички використовують люди з фармакологічною метою – для зниження стресового стану. «Тривога є нормальною реакцією організму на потенційно небезпечні ситуації» [8, с. 322]. «Психологічними наслідками надзвичайних ситуацій є їхній вплив на різні рівні психічного функціонування – емоційний стан, поведінку, взаємовідносини» [13, с. 16]. «Виникнення надзвичайних ситуацій призводить до погіршення психологічного стану ...» [17, с. 254]. В. Шмирко наголошував, що характер сприйняття людиною надзвичайної ситуації – це чинник її психічної травматизації [17]. «... у осіб, які були учасниками надзвичайних ситуацій ... високий рівень розвитку посттравматичних стресових та панічних розладів...» [14, с. 273]. Якщо об'єктом інтеграції вибрати стан тривоги та стресу, то навчальний матеріал про надзвичайні ситуації, на нашу думку, звужиться до релевантного для майбутніх учителів змісту. Структурування навчального матеріалу про шкідливі звички навколо фармакологічного ефекту від вживання алкоголю та нікотину не суперечить ризик-орієнтованому підходу. Небезпекою буде залежність людини від шкідливих звичок та чинники ризику формування залежності – частота вживання і кількість (величина) уживання. Чинники ризику розглядають як шляхи дії на людину [6].

Таким чином, задум інтегрованої теми з безпеки життєдіяльності такий: людина в умовах надзвичайних ситуацій перебуває в стані тривоги й психічного напруження, але в неї відсутня компетентність із безпеки життєдіяльності, тому з високою ймовірністю потерпілий використає фармакологічні засоби. Фармакологічні властивості речовин, які викликають у людини залежність, впливають на її здатність контролювати власну поведінку шляхом створення відчуття винагороди (полегшення психічного напруження та симптомів абстиненції) [11]. Звідси випливає, що в студентів необхідно формувати життєві навички, які допоможуть раціонально подолати стрес, породжений надзвичайними ситуаціями [19]. Однак життєві навички можливо сформувати тоді, коли майбутні вчителі будуть сприймати та оцінювати інформацію інтегрованої теми [18]. Інакше буде так, як писав В. Гарбарчук: «...якщо не знаю китайської мови, то найкраща китайська поезія не матиме для мене жодного сенсу, крім множини різноманітних звуків» [3, с. 31].

Рамки, в яких людину розглядають як споріднений об'єкт вивчення, можуть змінюватися залежно від контексту наслідків для людини. Шкідливі наслідки при тривалій дії призводять до втрати здоров'я, а небезпечні наслідки проявляються моментально й призводять до травми або смерті людини [18]. С. Осипенко визначив такі чинники безпеки: інформація про сутність ризику; розпізнавання та оцінювання небезпек; способи самопомоги [11]. Сутність самопомоги розкривається в трьох діях: передбачити; уникнути; діяти [11]. Непродуктивними стратегіями подолання психічного напруження будуть: уникнення думок про стрес; уникнення людей і місць, пов'язаних із надзвичайною ситуацією; самоізоляція; уживання алкоголю; уживання нікотину; уживання наркотичних речовин; крик та сварки тощо [2]. Важливими в умовах надзвичайних ситуацій є життєві вміння «поведінки захисту», набуті при формуванні в студентів культури безпеки [1; 19]. «Показником культури безпеки людини є її можливість попереджати негативний вплив небезпек» [1, с. 330]. Складовими культури безпеки життєдіяльності будуть «... норми поведінки, світогляд, особисті цінності та здатність до забезпечення власної безпеки життєдіяльності ...» [1, с. 331].

Ми використовували таку робочу гіпотезу: «Рівень інтересу майбутніх вчителів до навчального матеріалу про надзвичайні ситуації і шкідливі звички людей зростає, якщо використати тематичне інтегрування навколо поняття напруженого психічного стану людини та формування життєвих навичок». В експериментальних групах використовували лекцію з тематичною інтеграцією, а на практичних заняттях формували життєві навички як компонент м'яких навичок, що забезпечуватимуть раціональну поведінку в умовах надзвичайних ситуацій. В контрольних групах лекцію з тематичною інтеграцією не використовували, а на практичних заняттях не використовували методи формування життєвих навичок. До педагогічного експерименту було залучено 92 студенти I курсу історичного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Педагогічний експеримент тривав 3 роки та складався з трьох етапів, кожен тривалістю один семестр. Зібраний загальний масив експериментальних даних був оброблений методом математичної статистики у 2024 році. Зсув пізнавальних інтересів у майбутніх учителів був оцінений за допомогою методу G-критерію знаків [15]. Ознаками рівнів розвитку пізнавальних інтересів майбутніх учителів були пізнавальна активність; характер інтересу; самостійність; використання вільного часу; спосіб подолання пізнавальних труднощів [15]. Ураховувалися такі знаки: для низького рівня (-); для середнього рівня (0); для високого рівня (+). Перехід від якісних до кількісних показників здійснювався за допомогою такої інтервальної шкали рівнів пізнавального інтересу студентів: +3...+5 – високий рівень; +2 ...0 – середній рівень із переважанням активного інтересу; 0...-2 – середній рівень із переважанням пасивного інтересу; -3...-5 – низький рівень. Результати оцінювання пізнавального інтересу студентів до навчального матеріалу про надзвичайні ситуації й шкідливі звички на констатуючому етапі педагогічного експерименту наведено в табл. 1.

За результатами констатувального етапу педагогічного експерименту здійснювався поділ академічних груп на експериментальні і контрольні. На формуючому етапі в експериментальних групах була реалізована робоча гіпотеза. На контрольному етапі була оцінена значущість зсуву значень показників пізнавального інтересу студентів (табл. 2).

Таблиця 1

Фактичні рівні пізнавального інтересу студентів на початку кожного етапу педагогічного експерименту

Навчальний рік	Студентів за рівнем пізнавального інтересу, %			
	Високий	Середній із переважанням активного інтересу	Середній із переважанням пасивного інтересу	Низький
2020-2021	15	25	28	32
2021-2022	16	24	26	34
2022-2023	15	27	29	29

Таблиця 2

Характер зсуву показників пізнавальних інтересів студентів

Група	Студентів за рівнями пізнавального інтересу, осіб											
	Високий			Середній із переважанням активного інтересу			Середній із переважанням пасивного інтересу			Низький		
	Зсув			Зсув			Зсув			Зсув		
	+	-	0	+	-	0	+	-	0	+	-	0
Експериментальна			7	3		8	7	1	5	10		5
Контрольна		2	5	2	2	7	3	1	9	3		12

Результати обчислення G - критерію знаків наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Калькуляція G-критерію знаків

Група	Кількість зсувів			G _e	Кількість студентів без нульового зсуву, осіб	G _{кр}
	+	-	0			
Експериментальна	20	1	25	1	21	6
Контрольна	8	5	33	5	13	3

У таблиці з G_e експериментальне, а $G_{кр}$ критичне значення критерію знаків [15, с. 76]. В експериментальній групі умова $G_e \leq G_{кр}$ була виконана, а в контрольній групі – не виконана.

Таким чином, тематична інтеграція знань про надзвичайні ситуації та шкідливі звички навколо поняття напруженого психічного стану людини й формування життєвих навичок для його подолання допомагає зацікавити майбутніх учителів культурою поведінки в умовах надзвичайних ситуацій. Також сприяє підвищенню пізнавального інтересу майбутніх учителів до інтегрованої теми ознайомлення з раціональними копінг-стратегіями подолання стресу.

Перспективи використання результатів проведеного дослідження розглядатимемо в напрямі розробки нових інтегрованих тем з безпеки життєдіяльності людини, інтегрованих навколо понять шкідливі й небезпечні чинники життєдіяльності людини.

Література

1. Акімова О. В., Коломієць А. М., Наливайко О. Б. Формування культури безпеки життєдіяльності студентів. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. №4. С. 326–333. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4\(18\)-326-333](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4(18)-326-333)
2. Важливі навички в період стресу: ілюстроване видавництво. Копенгаген: Європейський регіональний офіс Всесвітньої організації охорони здоров'я, 2020. 128 с. URL: <https://platforma-msb.org/posibnyk-vazhlyvi-navychky-v-periody-stresu/>
3. Гарбарчук В. І. Деякі принципові проблеми теорії інформації на шляху до штучного інтелекту. *Штучний інтелект*. 2008. №3. С. 28–35. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6824/38-Gorbarchuk.pdf>
4. Гончаренко С. У., Козловська І. М. Теоретичні основи дидактичної інтеграції у професійній середній школі. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 2. С. 9–18.
5. Гуревич Р. С., Опушко Н. Р., Костенко Н. І. Роль інтеграції змісту навчання в підготовці вчителя. *Science and education: problems, prospects and innovations: Abstracts of II International Scientific and Practical Conference, Kyoto, Japan, 4-6 Nov. 2020*. Kyoto, 2020. P. 303–313. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/11/SCIENCE-AND-EDUCATION-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-4-6.11.20.pdf>
6. Іванчук А. В. Дидактичні умови формування в студентів знань про безпеку при вивченні навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності». *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми*. 2013. Вип. 34. С. 286–291. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/109/103>
7. Івашкевич Є. М. Компоненти культури безпечної професійної поведінки педагога в умовах надзвичайних ситуацій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. Вип. 67. С. 161–171.
8. Заболоцька С. Тривога та страхи в період війни та їх вплив на психічне життя людини. *Аксіопсихологічні вектори розвитку сучасної освіти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023*. С. 322–326. URL: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/31042/1/Zbirnyk_materialiv_konferentsii.pdf#page=325
9. Курга І. В., Лагун А. Е., Кухарська Н. П. Прогнозування впливів від надзвичайних ситуацій на основі алгоритмів нечіткої логіки. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2023. №27. С. 32–40. URL: <https://doi.org/10.32447/20784643.27.2023.04>
10. Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя : монографія / О. В. Акімова, В. М. Галузяк [та ін.]. Вінниця : Нілан, 2014. 416 с.
11. Осипенко С. І. Захист і самопоміч у надзвичайних ситуаціях: посібник. Київ: ДСНС України, 2019. 48 с.
12. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 23 лист. 2023 р. № 2899-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-15#Text>
13. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс: посібник з проведення тренінгу / Н. Гусак та ін. Київ, 2017. 174 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/80a7d22c-4733-488a-8b28-0594668b4c9a/content>
14. Пуляк О. В., Ткачук А. І. Пріоритети вивчення теми «Перша психологічна допомога в надзвичайних ситуаціях» на заняттях з цивільного захисту, безпеки життєдіяльності та охорони праці в галузі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 207. С. 271–275. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-271-276>
15. Руська Р. В. Теорія імовірностей та математична статистика в психології: навч. посіб. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 112 с. URL: http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38426/1/%D0%A2%D0%86%D0%9C%D0%A1_%D0%9F%D0%A1.pdf
16. Сукач Ю. Г., Бабаджанова О. Ф., Сукач Р. Ю. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій на стадії проектування об'єктів. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2017. №16. С. 106–111. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/Visnuk/article/view/69>
17. Шмирко В. І., Коробко О. В., Парада О. В., Троян Ю. І. Аспекти психології нестандартної поведінки підлітків в умовах надзвичайної ситуації. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2023. Вип. 91. С. 254–258.
18. Яким Р. С. Безпека життєдіяльності людини: навч. посіб. Львів: Вид-во «Бескид Біт», 2005. 304 с.
19. Prajapati R., Sharma V., Sharma D. Significance Of Life Skills Education. *Contemporary Issues in Education Research (CIER)*. 2016. Vol.10, №1. 10(1), P. 1–6. <https://doi.org/10.19030/cier.v10i1.9875>

References

1. Akimova O. V., Kolomiets A. M., Nalyvaiko O. B. Formuvannia kultury bezpeky zhyttiediialnosti studentiv [Formation of a culture of students' life safety]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*. 2023. №4. S. 326–333. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4\(18\)-326-333](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4(18)-326-333)
2. Vazhlyvi navychky v period stresu [Important Skills in Times of Stress: Illustrated Edition]: iliustrovane vydavnytstvo. Kopenhagen: Yevropeiskyi rehionalnyi ofis Vsesvitnoi orhanizatsii okhorony zdorovia, 2020. 128 s. URL: <https://platforma-msb.org/posibnyk-vazhlyvi-navychky-v-periody-stresu/>
3. Harbarchuk V. I. Deiaki pryntsyypovi problemy teorii informatsii na shliakhu do shtuchnoho intelektu [Some fundamental problems of information theory on the way to artificial intelligence]. *Shtuchnyi intelekt*. 2008. №3. S. 28–35. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6824/38-Gorbarchuk.pdf>
4. Honcharenko S.U., Kozlovska I.M. Teoretychni osnovy dydaktychnoi intehtratsii u profesiinii serednii shkoli [Theoretical foundations of didactic integration in vocational high school]. *Pedahohika i psykhologiiia*. 1997. № 2. S.9–18.
5. Hurevych R. S., Opushko N. R., Kostenko N. I. Rol intehtratsii zmistu navchannia v pidhotovtsi vchytelia [The role of integration of learning content in teacher training]. *Science and education: problems, prospects and innovations: Abstracts of II International Scientific and Practical Conference*, Kyoto, Japan, 4-6 Nov. 2020. Kyoto, 2020. P. 303–313. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/11/SCIENCE-AND-EDUCATION-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-4-6.11.20.pdf>
6. Ivanchuk A. V. Dydaktychni umovy formuvannia v studentiv znan pro nebezpeky pry vyvchenni navchalnoi dystsypliny «Bezpeka zhyttiediialnosti» [Didactic conditions for the formation of students' knowledge about dangers when studying the educational discipline «Life Safety»]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodologiiia, dosvid, problemy*. 2013. Vyp. 34. S. 286–291. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/109/103>
7. Ivashkevych Ye. M. Komponenty kultury bezpechnoi profesiinnoi povedinky pedahoha v umovakh nadzvychainykh sytuatsii [Components of a culture of safe professional behavior of a teacher in emergency situations]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodologiiia, teoriia, dosvid, problemy*. 2023. Vyp. 67. S. 161–171.
8. Zabolotska S. Tryvoha ta strakhy v period viiny ta yikh vplyv na psykhične zhyttia liudyny [Anxiety and fears during the war and their influence on the mental life of a person]. *Aksiopsykholohichni vektory rozvytku suchasnoi osvity: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka*, 2023. S. 322–326. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/31042/1/Zbirnyk_materialiv_konferentsii.pdf#page=325
9. Kurta I. V., Lahun A. E., Kukharska N. P. Prohnozuvannia vplyviv vid nadzvychainykh sytuatsii na osnovi alhorytmiv nechitkoi lohiky [Prediction of impacts from emergency situations based on fuzzy logic algorithms]. *Visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiediialnosti*. 2023. №27. S. 32–40. URL: <https://doi.org/10.32447/20784643.27.2023.04>
10. Osobystisno-profesiinyi rozvytok maibutnoho vchytelia: monohrafiia [Personal and professional development of the future teacher: monograph] / Akimova O.V., Haluziak V.M. [ta in.]. Vinnytsia: TOV «Nilan-LTD», 2014. 416 s.
11. Osypenko S. I. Zakhyst i samopomich u nadzvychainykh sytuatsiiakh [Protection and self-help in emergency situations]: posibnyk. Kyiv: DSNS Ukrainy, 2019. 48 s.
12. Pro zakhody shchodo poperedzhennia ta zmenshennia vzhvyvannia tiutiunovykh vyrobiv i yikh shkidlyvoho vplyvu na zdorovia naselennia [On measures to prevent and reduce the use of tobacco products and their harmful effects on the health of the population]: Zakon Ukrainy vid 23 lyst. 2023 r. № 2899-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-15#Text>
13. Psykhosotsialna pidtrymka v umovakh nadzvychainykh sytuatsii: pidkhid rezyliens: posibnyk z provedennia treninhu [Psychosocial support in emergency situations: the resilience approach] / N. Husak ta in. Kyiv, 2017. 174 s. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/80a7d22c-4733-488a-8b28-0594668b4c9a/content>
14. Puliak O. V., Tkachuk A. I. Priorytety vyvchennia temy «Persha psykhologichna dopomoha v nadzvychainykh sytuatsiiakh» na zaniattiakh z tsyvilnoho zakhystu, bezpeky zhyttiediialnosti ta okhorony pratsi v haluzi [Priorities of studying the topic «Psychological first aid in emergency situations» in classes on civil protection, life safety and occupational safety in the industry]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky*. 2022. Vyp. 207. S. 271–275. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-271-276>
15. Ruska R. V. Teoriia imovirnosti ta matematychna statystyka v psykhologii [Probability theory and mathematical statistics in psychology]: navch. posib. Ternopil: ZUNU, 2020. 112 s. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38426/1/%D0%A2%D0%86%D0%9C%D0%A1_%D0%9F%D0%A1.pdf
16. Sukach Yu. H., Babadzhanova O. F., Sukach R. Yu. Zakhyst naselennia ta terytorii vid nadzvychainykh sytuatsii na stadii proektuvannia obiektiv [Protection of the population and territories from emergency situations at the stage of object design]. *Visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiediialnosti*. 2017. №16. S. 106–111. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/Visnyk/article/view/69>
17. Shmyrko V. I., Korobko O. V., Parada O. V., Troian Yu. I. Aspekty psykhologii nestandardnoi povedinky pidlitiv v umovakh nadzvychainoi sytuatsii [Aspects of the psychology of non-standard behavior of teenagers in emergency situations]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. 2023. Vyp. 91. S. 254–258.
18. Yakym R. S. Bezpeka zhyttiediialnosti liudyny [Safety of human activity]: navch. posib. Lviv: Vyd-vo «Beskyd Bit», 2005. 304 s.
19. Prajapati R., Sharma B., Sharma D. Significance Of Life Skills Education. *Contemporary Issues in Education Research (CIER)*. 2016. Vol.10, №1. 10(1), P. 1–6. <https://doi.org/10.19030/cier.v10i1.9875>